

JEŠU BEN PANDIRA - PRIPRAVOVATEL' POROZUMENÍ KRISTOVU IMPULSU

KARMA JAKO NÁPLŇ ŽIVOTA

(druhá přednáška)

Když jsme včera hovorili o členění lidského duševního života na tři části, na svět představ nebo myšlenek, na svět citového hnutí a na svět volných impulsů, musí nás nyní zaujmout následující otázka: Jak může zasahovat sebevýchova, pěstování našeho duševního života tak, aby přiměřeným způsobem samočinně pracovala na správném vývoji a působení těchto tří oblastí našeho duševního života? Tehdy vyjdeme nejprve z našeho volního života, ze života našich volných impulsů a zeptáme se: „Které vlastnosti musíme zejména pěstovat, chceme-li příznivě působit na náš život vůle?“

Dalo by se říci: „Nejpříznivější vliv na náš volní život, který se svým celým bytím řídí chápáním karmy, má takový duševní život, který se snaží vyvíjet jako hlavní vlastnost klid a odevzdanost vůči našemu osudu.“ A jak by se vlastně dala více osvojovat tato odevzdanost, tento duševní klid vůči osudu než tím, že z karmy uděláme skutečný životní obsah?

Co to znamená: z karmy učinit skutečný životní obsah? Znamená to, jestliže nás nebo jiné postihne utrpení, radost nebo nejtěžší rána osudu - že nám opravdu je jasné nejen podle teorie, nýbrž živě - že jsme v určitém vyšším smyslu sami zavdali příčinu k bolestné ráně osudu. Znamená to vyvíjet takové smýšlení, že vděčně přijímáme radost, ale je nám také jasné, že zvláště vůči radosti se nesmíme nechat unést, neboť v jistém vztahuje nebezpečné nechat se unést radostí. Radost, chceme-li se vyvíjet vzhůru, můžeme chápat následovně: Radost je většinou něčím, co ukazuje na budoucí osud, nikoli na minulý. Radost je ve většině případů v lidském životě něčím, co jsem si nezasloužili vlivem předešlým činů. Když zkoumáme karmu kulturními prostředky, shledáme, že ve většině případů radost, kterou prožijeme, jsme si nezasloužili, a že se na radost máme dívat tak, že ji vděčně přijímáme jako seslanou bohy, jako dar bohů. Řekneme si, že s čím se dnes setkáváme jako s radostí, má v nás roznítit chuť k práci, že vlivem radosti k nám proudící síly máme do sebe přijmout a prospěšným způsobem je použít. Na radost musíme pohlížet jako na jakousi splátku pro budoucnost.

Naproti tomu při bolesti byly naše činy většinou takové, že jsme si jí zasloužili, že příčina je vždycky v přítomném nebo dřívějším průběhu života. A potom bychom si měli až do nejvyššího stupně ujasnit, že ve svém zevním životě jsme se často nechovali tak, jak by to odpovídalo tomuto karmickému smýšlení. Ve vnějším životě se nechováme vůči tomu, co nám způsobuje bolest tak, že by to zrovna vypadalo jako odevzdání osudu. Většinou hned neuznáváme zákon osudu. Ale i když se neumíme takto zevně chovat, je přece hlavní věcí, že to děláme v nitru.

A když jsme se zevně nechovali přiměřeně tomuto karmickému smýšlení, v nejhlubší duši si přece máme říci, že v podstatě jsme tyto všechny věci zapříčinili sami. Vezměme kupříkladu, že někdo nás uhoďí, že nás bije holí. Potom se člověk obvykle táže: Kdo je to, který mne bije? Žádný člověk neřekne: Jsem to já sám, kdo mne bije. - Pouze v málo případech si lidé odpovídají, že se sami trestají. A přesto je to tak, že jsme my sami zvedli hůl proti někomu jinému v uplynulých dnech. Ano, vy sami jste těmi, kdo zvedají hůl. Musíme-li odstranit překážku, je to karma. Je to karma, když jiný proti nám něco má. My sami jsme ti, kteří působíme vyrovnání za něco, co jsme učinili. A tak docházíme ke správnému chápání našeho života, k rozšíření vlastní bytosti, když si řekneme: „Všechno co se nám stane, pochází od nás samých.“ Náš čin se uskutečňuje zde venku, i když to vypadá, jako by to dělal někdo jiný.

Když vyvineme takový způsob uvažování, posiluje náš klid, odevzdanost do našeho osudu, v každém případě vůli. Vůči životu se stáváme klidní, nikdy slabí. Hněvem a netrpělivostí se stáváme slabí. Vůči každé události jsme silní, jsme-li klidní. Naproti tomu reptáním a nepřírozeným bráněním se osudu vůle slábne.

Ovšem na to, co pokládáme za osud, musíme se dívat všeobšáhle. Svůj osud si musíme představovat tak, že si např. řekneme, že patří také do osudu člověka, že v určitém období vyvine právě ty nebo ony síly. A zde často dochází k chybám i ve výchově dětí. Tím také naráží karma na otázku výchovy, neboť výchova je osudem, karmou člověka v mládí.

Oslabujeme vůli člověka, když třeba od něho očekáváme, že se něčemu naučí, že něco vykoná, ačkoli to ještě není přiměřené jeho schopnostem. Při výchově si musíme všeobecně ujasnit, co u lidské karmy náleží každému věku, jak je možné činit to, co je správné. Nesprávné jednání je útokem proti osudu, proti těmto zákonům, a je spojeno s mocným oslabením vůle. Není možné zabývat se zde tím, jak je s oslabením vůle spojeno všechno brzké procitání vášní a smyslných pudů. Zvláště jsou to příliš brzy procitlé pudy, žádosti a vášně, které podléhají tomuto zákonu. Činit si nároky na tělesné

orgány předčasně je proti osudu. Všechno, co směřuje proti karmě lidstva, všechny činy, které odporují ustálenému řádu přírody, jsou spojeny s oslabováním vůle. Protože již po dlouhou dobu neexistují žádné výchovatské zásady, jsou dnes mnozí, kteří nesprávně prožili své mládí. Jestliže se lidstvo nerozhodne pro to, co je nejdůležitější — upravit výchovu mládeže podle zásad duchovní vědy - bude vznikat pokolení se stále slabší vůlí; a to nejen pouze zevně. Hluboce to zasahuje do života člověka. Zeptejte se většího počtu lidí, jak se dostali ke svému povolání. Buďte přesvědčeni, že většinou vám odpoví: To nevíme, byli jsme tam dostrkáni. Tento pocit, že jsme byli někam dostrkáni, k něčemu dohnáni, tento pocit sebeneuspokojení je také projevem slabosti vůle.

Jestliže je tato slabost vůle způsobována tak, jak jsme o tom mluvili, potom z toho vznikají ještě jiné následky pro lidskou duši, zejména, když je slabost vůle vyvolána tím způsobem, že v mladém věku byly způsobeny stavy strachu, bázně a beznaděje. Bude stále nutnější, aby lidé důkladně pochopili vyšší zákony, aby se dostali nad stavy beznaděje; neboť je to právě stav beznaděje, který zacloňuje perspektivu, jestliže se nepostupuje ve shodě s duchovním poznáním.

Vlivem materialistického a monistického světového názoru dají se udržet pouze dvě generace lidí se silnou vůlí. Materialismus může uspokojit právě dvě generace: jednu, která jej založila, a jeho žáky, kteří jej přijali. Toprávje zvláštní na tomto monistickém a materialistickém světovém názoru, že ten, kdo pracuje v laboratoři nebo v dílně, kdo sám zakládá názor, jehož síly jsou zcela pohlceny a zaměstnány tím, co buduje ve své duši, že je vnitřně spokojený. Ale kdo se k těmto naukám pouze připojí, kdo přebírá materialismus hotový, ten této vnitřní spokojenosti nedosáhne, a potom bude beznadějnost opět zpětně působit na volní kulturu a vyvolá slabost vůle. Oslabení vůle, lidé bez energie - to bude následek tohoto světového názoru.

Druhou ze třech stránek nadmyslového života, o nichž jsme včera mluvili, jsou citová hnutí. Co působí v příznivém smyslu na citová hnutí?

Když - pokud to lze - usilujeme osvojit si bdělost, velkou pozornost pro to, co se děje v našem okolí. Může být velmi prospěšné, nebudeme-li se domnívat, že tato pozornost je u lidí zvlášt' často a silně vyvinutá. Mohu vždy uvést následující: V jedné zemi byl jednou změněn zkušební řád pro učitele, a z toho důvodu se všichni učitelé museli znovu podrobit zkoušce. Examinátor měl zkoušet mladé a staré učitele. Mladé mohli zkoušet podle toho, co se naučili v semináři. Ale jak měl zkoušet staré? Rozhodl se netázat se jich na nic jiného než na to, čemu sami rok co rok učili ve vlastní třídě, a ukázalo se, že mnozí neměli ani zdání o tom, co sami učili!

Tato pozornost, ono sledování věcí s živým zájmem o to, co se děje v našem okolí, zcela nejvíce prospívá vývoji, kultuře našich citových hnutí. Nyní souvisejí citová hnutí, jako všechno v duši, určitým způsobem s volními impulsy; jestliže v nepříznivém smyslu ovlivňujeme svůj citový život, potom můžeme touto oklíkou ovlivňovat volní impulsy. Svoje citová hnutí pěstujeme v dobrém smyslu, když se vztahem ke svým afektům a vášním se stavíme pod zákon karmy, když se přidržujeme zákona karmy. A to shledáváme ve svém okolí. Například: Zjistíme, že někdo dělá opak toho, co jsme očekávali. Teď si můžeme říci: „Ano, právě to dělá!“ Ale můžeme se také nahněvat a být popudliví, a to je známka slabosti vůle. Vzkyptění, prchlivost je něčím, co citová

hnutí a také vůli zmenšuje a působí mnohem dále, jak ihned uvidíme. Nyní je hněv něčím, co člověk zatím vůbec neovládá. Jen postupně můžeme hněvivosti odvyknout. Jde to jen pomalu, a člověk musí mít se sebou trpělivost. Kdo se domnívá, že to bude obrátem ruky, tomu musím opakovat příběh o jednom učiteli, který si obzvlášť dal záležet na tom, aby vyhnal hněv ze svých žáků. A když po stálém úsilí v tomto směru zažil, že se jeden chlapec rozhněval, popadl ho vztek natolik, že mu hodil na hlavu kalamář. Komu se to může stát, ten by se měl po mnoho týdnů oddávat přemýšlení o karmě.

Co to znamená, zjistíme pouze tehdy, když se při této příležitosti podíváme ještě poněkud hlouběji do lidského duševního života. Jsou to oba póly duševního života; na jedné straně volní život a na druhé život myšlenek a představ. Citová hnutí stojí uprostřed. Nyní vidíme, že lidský život se střídá mezi spánkem a bděním. Jestliže je člověk v bdělém stavu, potom je zvláště činný jeho život představ a život myšlenek. Vůle totiž není vlastně bdělá, o tom se může přesvědčit každý, kdo si všimá, jak vlastně vzniká volní impuls. Musíme napřed mít myšlenku, představu, teprve potom proniká vůle z hlubin duše. Myšlenka vyvolává volní impulsy. Když člověk bdí, potom nebdí vůlí, bdí v myšlence.

Ale okultní věda nás učí: když spíme, je všechno naopak. Zde bdí vůle a je velmi činná, a myšlenka je nečinná. O tom člověk zpočátku v normálním stavu nemůže vědět, prostě proto, že ví pouze pomocí svých myšlenek, a ty spí. Takto nepozoruje, jak je jeho vůle činná. Když vystoupí k jasnozření a dostane se k imaginativnímu světu představ, potom již zpozoruje, že vůle procitne ve chvíli, kdy myšlenky usnou. A do obrazů, které vnímá, vklouzává vůle a probouzí je. Obrazy jsou potom utkány z vůle, takže pak myšlenky spí, ale vůle bdí.,

Avšak toto bdění vůle je s naší celou lidskou bytostí spojeno zcela jinak než naše myšlení. Podle toho, jak člověk pracuje nebo nepracuje, je zdravý nebo nemocen, podle toho, jak vyvíjí klid nebo je zlostný, vyplývá

zdravá nebo nemocná vůle. Podle toho, zda je naše vůle zdravá nebo nezdravá, pracuje za noci na našem životním stavu až do fyzického těla. Je velký rozdíl, zda člověk za dne vyvíjí klid, odevzdanost do svého osudu a tím připravuje svoji vůli, že můžeme říci: „Tato vůle vyvíjí příjemné teplo, pocit zdraví“, - nebo zda vyvíjí zlost. Tato nezdravost vůle se rozlévá do těla za nočního spánku a je příčinou četných forem nemocí, jejichž příčina se hledá a nenalézá, protože skutečné následky, které se dostavují jako fyzická onemocnění, se dostavují teprve po letech nebo desetiletích. Pouze ten, kdo přehlídí velká údobí, uvidí souvislost mezi duševními a tělesnými stavy naznačeným způsobem. Tedy vůle se musí školit i ve smyslu tělesného ozdravení.

Stejně tak můžeme ovlivňovat také naše citová hnutí klidem a odevzdaností do naší karmy, což blahodárně působí až do naší tělesné organizace. Naproti tomu škodíme nejvíce otupelostí a nezájmem o to, co se kolem nás děje. Tato tupost je něčím, co se šíří stále více, je vlastností, která je hlavním důvodem, že se tak málo lidí zajímá o duchovní věci. Může se věřit, že objektivní důvody vedou k přijetí materialistického světového názoru. Není tak mnoho objektivních důvodů pro materialistické chápání života. Skutečně není, aleje to tupost; žádný nemůže být materialistou bez tuposti. Je to nepozornost vůči našemu okolí. Kdo s živým zájmem

pozoruje své okolí, pro toho všude vyvstává to, co lze dát do souvislosti s duchovním poznáním. Avšak tupost potlačuje citová hnutí a vede k oslabení vůle.

Zvláštní význam má potom vlastnost, kterou nazýváme svéhlavost, smysl, který strnule trvá na tom nebo onom. Nezdravá citová hnutí mohou způsobovat i svéhlavost. Tyto věci potom vypadají často jako had, kteří se sám kouše do ocasu. Co bylo řečeno předtím, může způsobovat také svéhlavost. I lidé, kteří krácejí životem velmi pozorně, mohou být velmi svéhlaví. Lidí s oslabenou vůlí vidíme někdy prosazovat se pouze jedině tam, kde bychom to vůbec nečekali. A slabost vůle se stále zvětšuje, nesnažíme-li se svéhlavost potírat. Právě u osob s oslabenou vůlí shledáváme tuto tvrdohlavost. Jestliže se však snažíme nebýt paličatí, upozorujeme, že pokaždé jsme citová hnutí zlepšili a vůlí posílili. Vždy, když nás svéhlavost hodně bodá, ale nepodlehne jí, potom pokaždé stojíme vůči životu pevněji. Zpozorujeme plody, jednáme-li soustavně proti této chybě, potíráním svéhlavosti se staneme spokojenými lidmi. Zejména kultura citových hnutí je závislá na tom, zda všemožně potíráme svéhlavost, tupost, nezájem. Tedy zájem a pozornost k okolí podporují cit a vůli. Tupost a svéhlavost způsobují opak.

Pro zdravé citové hnutí máme pěkné slovo „důvtipnost“. Důvtipnost je, že člověka napadne něco důvtipného. Děti si mají hrát tak, že se jejich fantazie dostává do pohybu, že procítá samostatnost jejich duše, takže musí přemýšlet o své hře. Nemají podle vzoru uspořádat kameny stavebnice, tím se jen probouzí pedantství, ale ne důvtipnost. Důvtipné je, když je v písku necháme všelicos uskutečňovat, zavedeme-li je do lesa, a necháme-li je z lopuchu vytvarovat košíčky a potom je vybědíme, aby vytvořily z lopuchu také jiné předměty. Věci, kterými se pěstuje určitá vynalézavost, těmi se pěstuje i důvtipnost. Ačkoli se tomu málo věří, takovým pěstováním důvtipnosti přichází do lidského života duševní klid, duševní harmonie, uspokojení.

Dále uděláme dobře, jdeme-li s dítětem na procházku, a dovolíme-li dítěti dělat, co chce, není-li příliš nezvedené. A když dítě něco vykoná, potom můžeme projevit svoji radost, svůj souhlas, svůj zájem; nemáme být rozhořčení nebo bez zájmu o to, co dítě koná ze své duše. Také když dítě poučujeme, měli bychom navázat na formy a příběhy v přírodě. Jsou-li potom děti větší, vyhýbáme se tomu, aby se zaměstnávaly hádankami z novin nebo hraním šachů, což vy volává jen pedanterii. Naproti tomu pozorování přírody poskytuje pro pěstování citového hnutí opak toho, co nám dnes nabízí žurnalistika. Na klidném citu, na harmonickém cituje závislé nejen duševní, nýbrž také tělesné zdraví, ačkoli někdy také jsou velká mezidobí mezi příčinou a následkem.

Nyní přicházíme k třetí stránce nadsmyslového života, k myšlení. Co se toho týká, tu je pěstujeme, vychováváme je k bystrosti zvláště tím, že vyvíjíme vlastnosti, které zdánlivě nesouvisejí s myšlením, představami. Ničím jiným nepěstujeme dobré myšlení více než oddaností a rozvážností, ani ne tak příliš cvičeními, nýbrž když to a ono pozorujeme, když pochody v přírodě používáme k tomu, abychom vnikli do skrytých tajemství. Oddaností přírodě a otázkám lidstva, pokusem porozumět komplikovaným lidem, vystupňováním pozornosti zbystrujeme své myšlení. Oddanost znamená: pomocí myšlení, představování usilovat o řešení. U tohoto spojení mimořádně prospěšně působí taková oddanost s porozuměním do pozdějšího věku.

Případ ze života: Malý hoch projevoval své matce pozoruhodné stránky svých pozorování, které souvisejí s mimořádnou oddaností a rozvážností. Říkal: „Víš, když jdu po ulici a vidím lidi a zvířata, je to, jako bych musel vstupovat do lidí a zvířat. Potkal jsem ubohou paní, a já jsem do ní vstoupil, a to bylo pro mne strašně bolestné, bylo to velmi bídné.“ - Přitom hoch

neviděl žádnou bídu, nýbrž žil ve zcela dobrých poměrech. -

A potom jsem vstoupil do koně, nato do vepře... Hoch to líčí podrobně; tímto vciťováním je mimořádným způsobem podněcován k soucitu, k obzvláštním činům soucitu. Odkud se bere toto rozšířené chápání jiných bytostí? Jestliže o tom přemýšlíme, vracíme se do minulé inkamace, kde dotyčný člověk pěstoval shora vylíčenou oddanost věcem, oddanost tajemství věcí.

Avšak na účinky kultury oddanosti nepotřebujeme čekat až do příští inkamace. Může se to projevit již v jednom životě. Vyvíjíme-li v nejranějším mládí všechno to, o čem jsem hovořil, potom v pozdějším životě budeme mít jasné, přehledné myšlení, zatímco jinak vyvíjíme myšlení zpretrhané, nelogické. Je tomu skutečně tak, že spirituální zásady nás v životě mohou přivést dále.

Skutečně spirituální výchovatelské zásady nebyly v posledních desetiletích skoro žádné. A nyní prožíváme důsledky. Nesprávného myšlení v naší době je mimořádně mnoho. Utrpením může být i to, když prožíváme strašně nelogický život světa. Kdo si osvojil určité jasnozření, nepocituje to pouze tak, že se řekne - to je správné, ono nesprávné, nýbrž má skutečnou bolest, když se setkává s nelogickým myšlením, a cítí se blaženým při jasném pronikavém myšlení. To znamená: získali jsme pro to citění a podle toho můžeme rozhodovat. A jestliže jsme toho už jednou dosáhli, potom je rozhodování mnohem správnější. Poskytuje mnohem správnější úsudek o pravdě a nepravdě. Zdá se to být neuvěřitelné, ale je tomu tak. Když se jasnovidci řekne něco nesprávně, potom vystupující bolest mu ukazuje, že je to nelogické, nesprávné. Nelogické myšlení je nejrozšířenější, v žádné době nebylo nelogické myšlení tak rozšířené, jak právě v naší nynější době, přesto že si na logickém myšlení tak zakládáme. K tomu uvedu příklad, který je snad poněkud drsný, ale typický pro bezmyšlenkovitě a nevšímavě prožívání.

Jel jsem z Rostocku do Berlína. Do mého kupé nastoupili ještě dva lidé, pán a dáma. Seděl jsem v rohu a chtěl jsem pouze pozorovat. Pán se brzy začal chovat pozoruhodně - jinak to byl asi vzdělaný člověk - položil se, po pěti minutách opět vyskočil, potom zase útrpně sténal. Protože ho dáma považovala za trpícího, zmocnil se jí soucit a brzy se rozpředl hovor. Potom mu vyprávěla, že dobře pozorovala, že trpí, ale ví, co znamená nemoc, neboť byla také nemocná. Má u sebe koš, v něm je všechno, co je pro ni léčivé. Řekla: mohu vyléčit všechno, neboť mám na všechno prostředek. A představte si, jaké mám neštěstí. Půjdu hluboko z Ruska až sem k Baltickému moři, abych se zotavila a něco udělala pro svůj neduh, a když jsem přijela, zjistila jsem, že pro mne nejdůležitější prostředek jsem zapomněla doma. Nyní se musím ihned vrátit - Potom vyprávěl pán o svých chorobách, a ona mu dala na každou jeho nemoc lék; on zase slíbil, že všechno bude dělat a poznamenal si to. Myslím, že to bylo jedenáct různých receptů. Ted' začala jednotlivě vypočítávat všechny své

nemoci zase dáma; a tu začal on, že ví, co je léčí, že na to pomůže ta léčba, na to zase jiná. Pak si zase ona zapsala všechny adresy a pouze měla obavy, že by v Berlíně v neděli po

jejím příjezdu mohly mít všechny lékárny zavřeno. Oba tito lidé ani na okamžik nepřišli na pozoruhodný protiklad, že každý ví jen pro toho druhého, co by mu možná mohlo pomoci, že jen pro sebe sama neznal žádnou pomoc. Tento zážitek pro dva vzdělané lidi byl možností koupat se v moři nesmyslu, který se zde vyléval.

Takových věcí si musíme všimnout, požadujeme-li od sebe poznání, aby vyplynul úsudek. Od sebe pozorování musíme požadovat, aby vyvíjelo spojitost v myšlení, zejména ale oddanost věci. V duši všechny tyto věci spolupůsobí. Takové zpřetrhané myšlení působí tak, i když teprve po dlouhé době, že člověk se stává nutně vůči všemu nevrly, mrzutý, hypochondrický, a často nevíme, kde hledat příčiny. Málo pěstovaný úsudek a oddanost činí člověka nevrly, mrzutým, hypochondrickým. Co je pro myšlení tak neobyčejně nutné, zdánlivě vůbec nesouvisí s myšlením. Všechna umíněnost, všechno sobectví působí ničivě na myšlení. Všechny vlastnosti, které souvisejí s umíněností a sobectvím, jako ctižádost, ješitnost, všechny tyto věci, které zdánlivě míří k něčemu jinému, činí naše myšlení nezdravým a působí na naši náladu zpětně nepříznivě. Musíme se proto snažit také potírat umíněnost, sobectví, naproti tomu pěstovat vůči věcem určitou oddanost, určitou obětavost vůči lidem. Oddanost, obětavost vůči nejméně významným předmětům a událostem působí příznivě na myšlení a náladu. Skutečně, sobectví trestá samo sebe tím, že sobec se stává stále nespokojenějším, stále si naříká, že jeho vlastní bytost přišla zkrátka. Jestliže někdo v sobě pociťuje takovou nespokojenost, měl by se na základě zákona karmy zeptat: „Jaké sobectví mne k mé nespokojenosti vychovalo?“

Tak můžeme přímo naznačit, jak můžeme vytvářet či jak můžeme poškozovat tři části svého duševního života, a to je mimořádně důležité. Vidíme tudíž, že duchovní věda je něčím, co velmi hluboce zasahuje do našeho života. Zasahuje hluboce do našeho života, protože skutečné pozorování spirituálních principů z nás může učinit vychovatele sebe sama, a to je pro Život nesmírně významné; bude to ale také s nastupující dobou stále důležitější ve vývoji lidstva, kdy lidé nejsou shora vedeni bohy, vyššími bytostmi. Stále více budou muset být lidé samostatní, aniž by byli vedeni a řízeni.

Při pohledu na to, čemu nyní mistři učili jako o vypracování se nahoru - ke Kristu, při tomto pohledu, který se objeví na astrální úrovni ještě v tomto století - může se docílit většího pochopení tohoto pokroku lidstva pouze takto: Člověk si musí do budoucna dávat své impulsy sám. Právě tak jako jsme včera popsali, že lidé pozvolna svou práci vystoupí vzhůru ke Kristu, tak musíme pozvolna svobodně zdokonalovat impulsy myšlení, cítění a vůle. A toho se

může docílit pouze tímto sebeovládáním, sebepozorováním. Právě tak jako dříve za starého jasnozření byly člověku sesílány impulsy bohů, tak si bude muset v novém jasnozření člověk sám určovat cesty. Proto anthroposofie vystupuje právě v naší době, aby se lidstvo mohlo naučit správně vypěstovat duševní vlastnosti. Tím potom člověk žije vstříc tomu, co má přinést budoucnost. Jen tím můžeme chápat, co jednou musí nastat, že totiž ti, kteří jsou chytří a nemorální, budou vyloučeni a zneškodněni.

Jmenované vlastnosti jsou pro každého člověka důležité. Jsou ale rovněž takové, že jsou právě důležité pro ty, kteří chtějí obzvláštním způsobem usilovat o to, rychle a racionálně dospět k vlastnostem, které jsou pro lidstvo stále nutnější. Proto jsou to zejména vůdcové lidí, kteří se snaží tento vývoj uskutečňovat obzvláštní měrou na sobě samých, protože pouze nejvyššími vlastnostmi lze dosáhnout toho nejvyššího.

Nejvyšší měrou je tento vývoj příkladně provozován onou individualitou, která kdysi vystoupila k hodnosti bódhisattvy - když předešlý bódhisattva Gautama se stal buddhou - bódhisattvy, který od té doby skoro každých sto roků byl jednou vtělen, a přibližně sto let před Kristem žil jako Ješu ben Pandira jako zvěstovatel předcházející Krista. Potřebuje pět tisíc let, aby vystoupil k hodnosti buddhy, a tento buddha bude potom buddhou Maitréjou. Bude nositelem dobra, a sice z toho důvodu, že - a to můžete vidět, jste-li dost jasnozřiví - toho dosahuje nejpřísnější sebevýchovou, aby vytříbil nejsvrchovanější síly, které dávají vznikat magickým mravním silám tak, že bude schopen slovem přinášet do lidských duší i citová hnutí a mravnost. Dnes na fyzické úrovni ještě nemůžeme vyvíjet slova, která by toho byla schopna. Ani buddha Maitréja by dnes nemohl utvářet taková magická slova. Dnes může být slovem přenášena pouze myšlenka.

Jak se připravuje? Tak, že především tyto vlastnosti, které se nazývají dobré, vyvíjí nejvyšší měrou. Bódhisattva vyvíjí na nejvyšší stupeň to, co můžeme nazvat oddaností vůči lidem, vůči osudu, pozorností vůči všemu, co se děje v našem okolí, oddaností ke všem bytostem a obezřelostí. Ačkoli jsou četné životy budoucího buddhy nutné, vyčerpává se ve svých vtěleních hlavně tím, že dává pozor na to, co se děje, i když to, co teď dělá, sotva je dosti, protože se výhradně připravuje na své budoucí poslání. Toho se dosáhne tím, že právě pro tohoto bódhisattvu platí zvláštní zákon. Tento zákon pochopíme, vezmeme-li v úvahu, že je možnost, že v určitém období života může nastat úplný obrat v našem životě.

Největší takový obrat, který kdy nastal, byl přece u Janova křtu. Zde se stalo, že Ježíšovo, já“ opustilo ve třicátém roce života tělo, a vstoupilo jiné, já“: „Já“ Krista, vůdce slunečních bytostí.

Podobný obrat prožije budoucí buddha Maitréja. Ale ve svých inkamacích prožije takový obrat zcela jiným způsobem. Bódhisattva žije následně život Kristův, a ti, kteří jsou zasvěceni, vědí, že se v každé inkamaci projevuje zcela zvláštním způsobem. Právě v době od třiceti do třiatřiceti let se bude pozorovat, že v jeho životě nastává mohutný obrat. Zde, i když nikoli tak

mocně jako u Krista, se vymění duše; Já“, které až dosud oživovalo tělo, v této době vystupuje, a bódhisattva se v podstatě stává zcela jiným než jakým byl doposud, i když u něho, jako u Krista Ježíše, nepřestává jáství, ale je nahrazeno jiným „já“. To je to, co všichni okultisté společně zaznamenávají, že ho nelze poznat před touto chvílí, před touto proměnou. Až posud - ač se všemu oddává s nejživějším zájmem - se jeho poslání zvlášť nezdůrazňuje, a když i obrat určitě nastane, přece se nemůže nikdy říci, co se potom s ním stane. Dřívější doba mládí se vždy zcela liší od toho, v co se promění mezi třicátým a třiatřicátým rokem.

Tak se připravuje k velké události. Bude tomu následovně: staré, já“ vystoupí, a jiné, já“ potom vstoupí. A může to být taková individualita jako Mojžíšova, Abrahamova, Eliášova. Ta se potom může v tomto těle po nějakou dobu uplatňovat; vlivem toho se může stát, co se stát musí, aby se připravoval buddha Maitréja. Zbytek života prožije potom tak, že žije dále s tímto, já“, které zde vstoupí.

Je to tedy úplná výměna, která zde nastane. Ale přece se může stát, co je nutné, aby se bódhisattva poznal. A potom víme, že, když se za tři tisíce let objeví a pozvedne se k hodnosti buddhy Maitréji, jeho jáství v něm sice zůstane, ale vnitřně bude prostupováno ještě jinou individualitou. A to se stane v jeho třiatřiceti letech, v onom roce, kdy se s Kristem uskutečnilo mystérium Golgoty. A potom vystoupí jako učitel dobra, jako velký učitel, který bude připravovat správnou nauku o Kristu a správnou moudrost v Kristu - zcela jinak než se to může dít dnes. Duchovní věda má připravovat to, co má teprve na naší Zemi nastat.

Dnes může kdokoli obhajovat stanovisko tuposti, citovým hnutím škodlivé vlastnosti a pěstovat je. To ale vede k uvolňování citových hnutí, k uvolňování duševního života, a člověk potom nemůže plnit svoji roli vůči životu. Proto může každý považovat za zvláštní milost, když se může dostat k vědění o budoucích věcech. Kdo má dnes příležitost oddávat se duchovnímu poznání, sklízí milost karmy.

Neboť vědění o těchto věcech znamená vybudovat ve své duši jistotu, oddanost a mír, uklidnit svoji duši a s důvěrou a nadějí pohlížet na to, co v příštích tisíciletích nastane ve vývoji lidstva. To mají pociťovat všichni lidé, kteří o tom mohou vědět, jako zvláštní štěstí, jako něco, co se dovolává nejvyšších sil člověka, co jako oheň může rozštítnout v jeho duši všechno, co

se projeví v uhasínání, v disharmonii nebo v rozpadu. Nadšení, oheň, zanícení stane se také zdravím, štěstím v zevním životě.

Ten, kdo se vážně seznámí s těmito věcmi, kdo dovede vyvinout potřebnou odevzdanost těmto věcem, uvidí záhy, co mu přinesou ve vnitřní harmonii a ve štěstí. A jestliže to někdo v našem společenství nemá na sobě ověřeno, měl by se jednou poddat takovému poznání, že řekne: „Jestliže jsem to ještě nepocítil, je to moje vina. Záleží na mně, abych se zahloubal do tajemství, která mohou dnes být vyslechnuta. Záleží na mně, jestli se cítím jakožto člověk, jakožto článek řetězu, který vede od začátku až ke konci vývoje, ve kterém jsou vloženi všichni lidé, individuality, bóddhisattvové, buddhové, Kristus. Musím si říci: Být v něm článkem pocítuji jako vědomí své pravé lidské důstojnosti. To musím předvídat, to musím pocítovat.“

Rudolf

Steiner

